

Herren er min hyrde

2. s e. Påske i Martinskirken og Gratiakirken ved pastor Sigmund Hjorthaug.

Prekentekest: Salme 23

Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød, v2 han lader mig ligge i grønne enge, han leder mig til det stille vand. v3 Han giver mig kraft på ny, han leder mig ad rette stier for sit navns skyld. v4 Selv om jeg går i mørkets dal, frygter jeg intet ondt, for du er hos mig, din stok og din stav er min trøst. v5 Du dækker bord for mig for øjnene af mine fjender. Du salver mit hoved med olie, mit bæger er fylt til overflod. v6 Godhed og troskab følger mig, så længe jeg lever, og jeg skal bo i Herrens hus alle mine dage.

Bildet med hyrde og får, møter vi mange ganger i Bibelen i både i GT og NT. Det forekommer så ofte at nogen har sagt at det går en *fåresti* gjennom Bibelen! Når Guds ord så ofte sammenlikner forholdet mellom Gud og hans folk, med forholdet mellom en hyrde og hans får, så henger det sammen med de særlige egenskaper fåret har, og som gjør dette bildet af hyrde og får så velegnet til at beskrive disse ting.

Hvorfor sammenlikner Gud sitt folk med får?

1. Fordi fåret er hjelpeløst, dersom det blir overlatt til seg selv. De har ingen stedsans eller retningssans. Derfor klarer de seg ikke på egen hånd. De er hjelpeløse og helt avhengige av sin hyrde. Mens derimod *geden* er selvstendig og klarer seg godt på egen hånd. Dette blir tydeliggjort ved det som skjer på dommens dag. Fårene blir stilt på Herrens høyre side og får gå inn til hans hvile. Det er de som har vært helt avhengige av den gode hyrde, og har alltid måttet give seg over i hans hender. De får nå gå til den evige hvile hos ham. Mens *gedene* (bukkene) på Herren venstre side, det er de som har klart seg selv. Som ikke behøvde noen hjelp. De må gå bort fra ham og må fortsatt klare seg selv, i den evige fortapelse. Overlatt til seg selv er fårene hjelpeløse.

Og sådan er det også med oss. *Vi flakkede alle om som får, vi vendte os hver sin vej* (Es 53,6). Fårene går seg ofte vill. De ved ikke hvor de skal gå hen. De går seg fast og kommer ikke videre. Sånn er det også med oss. Vi er blinde og ser ikke vejen. Vi vet ikke hvorhen vi skal gå. Vi ser ikke hva som er sannheten om oss selv og heller ikke om Gud. Gud må selv må åpenbare det for oss gjennom sitt ord. *Hvem er blind som tjener*, siger Herren i Es 42,19. Eller som det heter i en sang: *Vår formørkede forstand kan jo ikke sannhet kjenne, / uten din den gode Ånd vil sitt lys i oss optende*. Vi er av naturen blinde og ser ikke og vet ikke hvor vi skal gå hen. Men vi har en *hyrde* som viser oss vej, gjennom sitt eget ord i Bibelen. *Ditt ord er en lygte for min fod, og et lys på min sti* (Sl 119, 105)

2. Fordi fåret er forsvarsløst. Det har ingenting at stille opp med når det ser ulven komme. Hvis ikke hyrden passer på det, så er det redningsløst fortapt. Sånn er det også med oss, som er Guds børn. Vi er forsvarsløse. Når vi blir utsatt for angrep fra synden i vårt eget kjød, fra fristelsene i denne verden og fra djevelens mange angrep, så er vi redningsløst fortapt, hvis vi blir overlatt til oss selv. Men vi har en *hyrdesom* vogter oss og kjemper for oss. Som hyrden vogter og beskytter de hjelpeløse og magtesløse får, så vogter og beskytter Herren Gud os. David siger til Herren: *Strid mot dem som strider mot meg. Grib dit skjold og dit væрге, rejs dig og hjelp mig... sig til min sjæl: Jeg er din frelse* (Sl 35, 1-3). Herren strider for oss.

3. Fordi fåret må hjelpes til at finne mad. Særlig i Mellem-Østen, hvor der kan være langt mellom steder hvor der er gress og vann er det problematisk hvis fårene bliver overlatt til seg selv. Hvis ikke hyrden fører og leder fårene dit der er gress og vann, så vil de uvegerlig omkomme av sult og tørst. Sånn fører vår hyrde oss der hen hvor vi får den åndelig mat og drikke vi har brug for.

Hvem Hyrden?

Hvem er så denne Hyrde som vi hører om Salme 23? Det er Herren, den store allmektige Guds selv. I salme 100 leser vi: *Forstå at Herren er Gud, han har skabt os, og ham hører vi til, vi er hans folk og de får han vokter.*

Men samtidig kan vi si at det er den Herre Jesus Kristus. Fordi han bruker det samme navn om seg selv – som brukes om Gud, himmelens og jordens skaber, i Det gamle testamentet. I 2 Mos, 3 leser vi om Moses og den brennende tornebusk. Her åpenbarer Gud sitt navn for Moses. Moses spurte : *Hvad er dit navn?* Gud sa: *Jeg er den jeg er, og si til Israels børn at JEG ER har sendt har sendt deg.* Gud kaller seg her JEG ER.

Jesus bruker dette hellige Gudsnavnet om seg selv. Det ser vi et tydelig eksempel på da han blir tatt til fange i Getsemane. Da Judas kommer inn i haven sammen med en gruppe væpnede vagter, sier Jesus: *Hvem leder i efter?* De svarer: *Jesus fra Nasaret.* Jesus svarer ikke kun: *Det er mig!* Og tilkjennegir dermed at han er profeten fra Nasaret. Han siger, ifølge grunnteksten: JEG ER. Dermed åpenbarer han for Judas og vaktstyrken hvem han egentlig er. Han er den som bærer det hellige Gudsnavn. Han er Herren! Som i et lynglimt forstår vaktstyrken som kom for at gripe Jesus, at her sto de overfor den store Gud selv. Og de viker tilbake og faller til jorden. Jesus er Herren.

Derfor er det *ham* vi hører om når David sier: *Herren er min hyrde.*

Jesus sier i Johannes 10: *Jeg er den gode hyrde.* Han er den hyrde vi leser om i *hele Bibelen*, både det Gamle og det Nye testamentet. Den Herre Jesus Kristus er den gode og omsorgsfulle og barmhjertige hyrde, som tar seg av sine får. Når Jesus siger: *Jeg er den gode hyrde*, så skal vi legge merke til at i grunnteksten står der: *Jeg er hyrden, den gode.* Her er brukt bestemt form. Det finnes ingen andre hyrder. Jesus sier at han er den eneste hyrde, den eneste som kan lede oss på rett vei. Andre som utgir seg for hyrder, er tyver og røvere. De kommer bare for at stjæle, myrde og ødelegge. Jeg er den *gode*hyrde, sier Jesus. Og hva gjør en god hyrde? Jo, en god hyrde er en som ikke kun gir fårene gress og friskt vann, og vokter dem for alle farer, men han risikerer sitt eget liv for at redde dem.

Når det gjelder vår Gode Hyrde, Jesus, Frelseren, så var det sånn at han ikke bare risikerte sitt liv, men han *gav* sitt liv for at bjerge oss fra den evige fortapelse. *Den gode hyrde* , sier Jesus, *sætter sit liv til for fårene.*

Det er nettopp det vi har hørt om i påsken, hvordan Jesus ofret sitt liv og blod for vår skyld, han lot seg frivillig ta til fange i Getsemane, frivillig lot han seg hudstryke, tornekrone, nagles til et kors for vår skyld, og ved dette reddet han oss fra den evige fortapelse. Han bar vor skyld og straff. Og han gjorde det frivillig. Han *gav* sitt liv. Han var ikke tvunget til det. Han hadde makt til at sende legioner av engler , for å stanse dem som ville gripe ham i Getsemane. Men istedet overløt han seg i deres hender, som var kommet for at fange ham. Han gjorde det for vår skyld. Han hadde magt til at stige ned av korset hvis han ville. Men i stedet led han frivillig døden på korset for at du og jeg skulle slippe at gå fortapt, og bli evig salig.

Den gode hyrde sætter sitt liv til for fårene . Jesus visste at det var det eneste som kunne redde deg og meg fra Guds vrede og dom. Derfor gjorde han det. Han elsket oss så høyt at han frivillig gikk i døden for oss.

vers1: Herren er min hyrde. Denne gode hyrde som satte sit liv til for fårene, Jesus Kristus, han er *min*hyrde, sier David. Med dette sies noe meget vesentlig om Gud. Han er *din*. Gud sa til Israels folk ved flere anledninger: *Det var Herren din Gud, som førte deg ut av trelldommen i Egypten.* Han hadde sluttet sin pakt med dette folk. Han var deres Gud, og de var hans folk. Gud har også sluttet sin pakt med deg i dåpen. Han kaller deg *sin*, sitt barn. Du er hans eiendom, hans eget barn, som han vil vogte og beskytte. Han er *din* Herre og *din* Gud. Han er *din*, hyrde. *Herren er min hyrde, jeg lider ingen nød.* Egentlig står det: *Jeg mangler ingenting.* Dermed er alt sagt. David konkluderer her, helt i begynnelsen af salmen. Han sier: Fordi Herren

er min hyrde, så mangler jeg ingen ting. Jeg lider ingen nød! Er ikke det store ord at ta i munnen? Når vi ser på oss selv, så synes vi at vi mangler meget. Men nei, sånn er det ikke. Når Herren er vår hyrde, så mangler vi ingenting. Vi vil vende tilbake til denne sag om lidt.

Men aller først: : Hva gjør en hyrde?

vers2: Han leder fårene til gress de kan spise, og til vand de kan drikke. Og hva er dette annet enn et bilde på at Gud forsamler oss her i Hans hus, hvor vi blir betjent med Guds ord og sakrament. Her er den gode grønne eng og det friske vann, som Herren vil gi oss. Til styrke for vår sjel.

vers3a: Han giver mig kraft på ny. Det kan også oversettes med: *vende om*. Og den betydning passer godt med tanke på hva som kan skje med et får. David hadde som hyrde i sin ungdom erfaring med sånne ting. Det kunne nemlig hende at fåret falt ned i et hull, hvor det ble liggende på ryggen. Og man vet, at hvis det skjer, er fåret redningsløst fortapt. For det første klarer det ikke å vende seg selv om så det igjen kommer på benene. For det annet så er fåret sånn skapt at det ikke kan ligge lenge på ryggen før det dør. Når hyrden ser at det skjer – at et får ligger på ryggen - så skynder han seg for at vende det om. Og dermed forstår vi betydningen av dette ord. Fåret kan ikke vende seg om selv. Hyrden må gjøre det.

En kristen kan falle i synd. Men den gode Hyrde kommer øyeblikkelig til stede for at vende ham om. Han vender ham om og fører ham på rette stier. *Han* gjør det. Det er hans verk - som det står hos Jeremias: *Omvend mig du, så bliver jeg omvendt.* (Jer 31,18)

Engelske oversettelser bruker her ordet *restore*: *He restores my soul*. Og *restore* betyr *jogjeninnsette*, og tar dermed vare på denne betydning av ordet. Tenk at den gode Hyrde forbarmer seg over meg – hans får – han iler til for at vende meg om og gir meg syndernes forladelse ved sitt ord og natverdens sakrament.

vers 3b: Han leder meg ad rette stier, forsitt navns skyld. Guds navn *betyder* alltid noe, *forkynner* alltid noe – først og fremst forkynner det Guds godhet og nåde, hans barmhjertighet. Vi kan si: *Han leder meg ad rette stier, forsin barmhjertighetsskyld.*

vers 4: Selv om jeg går i mørkets dal , frykter jeg intet ondt, for du er hos mig, din stok og din stav er min trøst. Andre oversettelser har: *Om jeg enn skulde vandre i dødsbyggens dal.* Dette ord har vært til trøst for mange, som har ligget for døden. Heller ikke når døden nærmer seg, behøver vi at frykte. *Jeg frykter intet ondt for du er hos meg.* Den gode hyrde er hos oss. Jesus sier: *Se, jeg er med jer alle dage, inntil verdens ende.* Alle dager, de dager hvor du er syk, den dag du ser døden nærme seg, under alle forhold, i lykkelige dager, i vanskelige dager, så er han med deg. Den gode hyrde er hos deg. Han vil rettlede deg med sin stav, og med sin kjepp vil han jage bort alle som angriper din tro. Han gjør det med sitt trøsterige ord. Ja, selv under de sværeste dage, lider du *ingen* nød, du mangler *ingen* ting, - som vi sa før! Hvorfor? Fordi *han* er hos deg.

Ja, men her er da *nød* nok, hvordan kan du si at jeg ikke lider noen nød? Fordi der din gode hyrde er, er nøden ingen nød. *I all deres trengsel var der ingen trengsel*, sier Esajas (Es 63,9 i norsk overs). Når Hyrden er hos deg så mangler du ingenting.

Fåret har stor grunn til at være bange, når det ser ulven komme. Fåret er hjelpeløst. Det ser også mange andre farer som det kan være bange for. Men fåret *hører* hyrdens røst, og da er det trygt. For det vet at hyrden passer på det.

Det er forskjell på det fåret *ser* og det det *hører*. Det *ser* alle farene, men det *hører* hyrdens trygge og rolige stemme, og vet at der er ingen grunn til at frykte. Sånn skal vi legge øret tett inntil Ordet, til vår Hyrdes røst - på tross av hva vi ser med våre øyne.

Herren er vår hyrde, jeg mangler ingenting, jeg lider ingen nød. Det kan lyde paradoksalt for oss, for vi synes vi mangler så meget. Nei, sier Gud, du mangler ingenting, for *jeg* er hos deg.

Hos meg har du alt du trenger. Du har mitt Ord og sakrament, og jeg vogter deg og beskytter deg ved mitt ord. Ja, ikke nok med at David sier at vi ikke mangler noen ting, at vi ikke lider noen nød, han sier i siste vers av salmen

vers 6: Godhed og troskab følger meg alle mine dage. (Andre oversettelser har: *Kun godhed og miskunnhed følger mig mig alle mine dage*). Nei, David, nå tar du vel munnen for full! Vi opplever da ikke kun gode dage. Nei, slett ikke. Men alt som skjer i vårt liv er dypest sett gode dage, *godhet* fra Gud! Hvordan kan vi si det? Fordi Guds ord sier det. *Alle ting samvirker til gode for dem som elsker Gud* (Rom 8,28). For oss som er Guds børn, er de onde ting *tjenere* for Gud. Han bruker de onde ting i tjeneste for det gode.

Josef sa til sine brødre som smed ham i brønnen og senere solgte ham som slave til Egypterne: *I tenkte ondt mot mig, men Gud tenkte det til det gode, for at berge livet for mange mennesker* (2 Mos 50,20). Og hva med Herren Jesus selv i påsken? Det som skjedde med ham var i høyeste grad en *ondhandling*, det var et justismord af ypperste klasse! Han hadde ikke gjort noe galt! Og så ble han slået i hjel som en forbryder! Men gjennom dette onde som mennesker gjorde mot ham, ble han oss til frelse.

La oss også minne om et ord av Paulus fra Romerbrvets 5. kapittel. Her i dette kapittel taler Paulus om alt det gode vi får, som en følge av at vi er rettferdigjort av tro. Han sier, *Da i nu er blevet retfærdige af tro har vi:*

- * Fred med Gud
- * Adgang til hans nåde
- * Håp om Guds herlighet
- * Ikke alene det, vi er stolte af vore trængsler (Vi priser os lykkelige over vore trængsler)

Hvordan kunne Paulus si det? Hvordan kunne trengslene og prøvelsene – det onde – være noe han kunne prise sig lykkelig over? Jo, det kunne han fordi han så dypt inn i Guds ord og dermed inn i Guds hjerte. For det er ikke *av hjertet Gud plager sine børn* (Klag 3,33). Gud har en ufattelig stor ømhet og kjærlighet til deg. Han vil ikke at du skal gå fortapt! Derfor sender han sånne ting i din vej som *du*trenger.

Du ser ikke alltid hva du har brug for, men han ser det! Tenk om du og jeg kunne få hvile i dette, som Paulus gjorde, som David gjorde, at i alt som skjer med oss, så er det hans *godhet* som driver det hele. *Kun godhed og miskunnhed følger mig mig alle mine dage*.

Så får vi hvile oss, hos Den gode hyrde, legge øret tett inntil hva David sier i Salme 23, og være trøstet under alle livets forhold. Amen.

